

Foaia Diecezană

Organul oficial al eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

<p>Prețul abonamentului</p> <p>Parohiile cl. I. pe un an . . . 2000 Lei Parohiile cl. II. . . . . 1800 Lei Parohiile cl. III. și subclasă . . . 1500 Lei Pentru particulari . . . . . 1200 Lei</p>	<p>APARE DUMINECA</p> <p>MANUSCRISELE SE VOR TRIMITI PE ADRESA CONSILIULUI EPARHIAL, SECȚIA CULTURALĂ.</p>	<p>Prețul inserțiunilor</p> <p>Concure de prot. 4000 Lei. Parohii de cl. I 2500, de cl. II 2000, de cl. III 1600. La celelalte publicații 1 cm. □ 12 Lei</p>
--	--	---

Dela brazdă la școală

Războiul în care ne aflăm cere sânge, eforturi, hotărâre și privațiuni. Nația întreagă e încleștată în această luptă, pe viață și pe moarte. Ochiul tuturor sunt îndreptați spre linia frontului. Cine nu se încadrează în disciplina și severitatea frontului e stigmatizat ca un laș și trădător. Cine nu participă la acțiunea de întronare a dreptății sociale și a libertății naționale, e un dezertor și un reacționar. Toate forțele sufletești trebuiesc adunate și unite în muncă și solidaritate. Toți cei capabili, cinstiți și pricepuți trebuiesc chemați în locurile de răspundere și conducere în viața socială. Principiile democratice trebuiesc respectate de toată lumea și aplicate sincer și corect în toate compartimentele vieții românești.

Egalitatea, să fie conturată pe nota specifică a fiecărei personalități. Libertatea, să fie inspirată din libertatea morală. Fraternitatea să fie ancorată în generozitate și caritate. În opera de armonie, de unire și solidaritate socială suverană rămâne asistența reciprocă și tonicul iubirii creștine. În toate acțiunile noastre să voim și să înfăptuim binele aproapelui nostru, căci prin aceasta ne vom realiza și propriul nostru bine. Din iubire față de om și din dreptate față de viața lui; să încetăm specularea aproapelui și să ne ferim a fi rentierii mizeriei sociale. Pentru această lume mai bună, mai dreaptă și plină de iubire sângerăm și pătimim astăzi. Pentru o nouă ordine socială, bazată pe competență și omenie se fac atâtea sacrificii. Respectul de om și viața lui, ne va duce la dreptate socială, la înfrățire între oameni și la pace între popoare. În această atmosferă se va realiza idealul culturii și al perfecțiuni și va triumfa umanitatea creștină. Istoria lumii, e și o istorie a culturii. Incânt, pe lângă frontul sângelui, al muncii, al solidarității și al înfrățirii, mai avem și un front al cărții, al școlii și

al educației. În școala unei țări, se dau lupte, se iau ofensive și se îndrumă generații. Eroismul frontului, patriotismul și cultul muncii în atmosfera școlii se înfiripă. Idealismul în luptă, abnegația în viață și intransigența etnică la sanctuarul școlii se potențializează.

Dacă pe frontul sângelui luptă părinții, apoi pe frontul școlii asudă și muncesc fiii sub îndrumarea și supravegherea dascălimii.

Când tatăl ține în mână arma sau mănucște mitraliera, fiul se antrenează și se fortifică în vederea luptei culturale, și spirituale, cu cartea și condeiul. Tatăl scrie cu sânge dreptul neamului la viață, iar fiul udă cu lacrimi și sudoare documentele dreptății istorice. Prin moarte tatăl asigură biruința patriei, iar fiul cu viața sa de muncă va contribui la libertatea și progresul neamului.

Când părinții stau de veghe la hotar fiii stau plecați asupra cărții la școală și în bibliotecă! Stau la sfat cu toți strămoșii și se silesc să deslușească taina viitorului. Căci „trecutul, cu înțămintele sale, nu te poate duce niciodată la prăpastie“ (Ilarie Chendi).

Au părăsit brazda și plugul, pentru a se lumina și se încălzi la altarul științei și culturii adevărate. Au lăsat sapa și plugul, spre a lua cartea și creionul, prin care vor valorifica ogorul și viața satului românesc. Copilul dela sat plecat spre școala secundară, e o nădejde și o încredere de viitor; care se afirmă prin multe sacrificii, privațiuni și suferințe părintești. Internatul funcționează în condiții grele, iar problema gazdelor e astăzi chestiune de speculă. Arginții taxei școlare și a cărților didactice, e o problemă ce complică existența părinților, ce și-au trimis odraslele la școală. Uniforma și lengeria de corp și de pat, constituie un capitol ce vîlăgăște bugetul unei familii de plugar sau muncitor, sau chiar de indelectual.

Câte jertfe și privațiuni fac părinții pentru fiul plecat la școală. Pentru o familie dela țară,

ce și-a dat copilul la învățătură, aceasta echivalează cu o jertfire a întregii familii. Copilul de muncitor în școală se luptă cu mizeria, lipsa și sărăcia; lângă colegul fiu de burghez sau capitalist, care trăește în lux și risipă. Școala nu mai poate fi aristocratică, ci trebuie să fie democratică. Școala să fie a întregului popor, după capacitatea și dotația fiilor săi. Prin aceasta se poate face selectarea elitelor sociale și adevărata orientare profesională. Statul trebuie să vină în ajutorul familiei, spre a putea educa și forma tineretul în vederea misiunii de mâine. Să căutăm copiii înzestrați dela natură și să-i dăruim școlii; spre a-i crește pentru viața neamului. De aceea pe lângă gratuitatea și obligativitatea învățământului primar, se pune acum într'un regim democratic și problema gratuității învățământului secundar, cel puțin pentru fiii dotați ai familiilor din mediul rural și muncitoresc.

Toți cei ce ne-am ridicat din viața satului și am cunoscut lupta cu mizeria și foamea, știm câte drame cuprinde dorul de lumină și setea de adevăr!

Cei plecați de lângă brazdă, știm de câte ori n'am fost primiți la școală și am pierdut sesiune de examene, fiindcă n'am avut taxa necesară. Știm de câte ori în ajunul plecării la școală, bătut tata, colinda tot satul ca să ne adune banii de care aveam nevoie. N'am uitat căci și noi am mai plătit procentele la banii împrumutați. Deasemenea, știm că de foarte multe ori la îndemnul preotului, satul întreg colecta bani pentru elevii săraci și orfani, spre a putea termina școala. Ajuta satul pe fiul său spre a se lumina, ca din lumina lui să se lumineze tot satul. În locul banului dăruit, satul aștepta dela intelectualul ridicat din popor dăruire de suflet și apropiere de viața dela țară. Mulți însă dintre ei au decepționat pe binefăcătorii anonimi, căci au uitat de sat și s'au deslipit de glie și s'au înstrăinat de brazdă. Și'au renegat origina și se rușinează de viața sătească.

Să ne facem un proces de conștiință. Câți din cei mai buni la carte decât noi în școala primară n'au rămas la plug, la coasă și lângă ogor! N'au avut părinții cu ce lega gură pânzii și n'au avut noroc de un filantrop și au rămas cu dorul neîmplinit.

Să ne aducem aminte, când părinții noștri vindău produsul muncii lor și se lipseau de cele necesare pentru a ne putea trimite la școală.

Țin minte, era o toamnă ploioasă și școala începuse; iar eu nu m'am putut prezenta, căci n'aveam taxa. Tata meu a luat vaca de funie și a mers la târg și a vândut laptele fraților mei pentru a-mi procura banii sunători ai taxei

școlare. Câne eram student, mergeam la pădure cu alt frate al meu și fasonam lemnele din codrul frate, spre a-mi strânge banii pentru universitate.

Lucram cu ziua și mă hrăneam cu ceapă și mămăligă rece, adăpându-mă din izvoarele cristaline ale munților. Munceam și noaptea pe lună, dormeam vesel și fericit pe cetina de brad, căci bucuria muncii manuale îmi procura satisfacția celei intelectuale. Da, dorul de a ști și de a cunoaște presupune interiorizare, dramatizare și sacrificii multe. Fericit, cel capabil, să suporte toate acestea.

Copil de plugar sau muncitor, de ești la școală, nu uita, că prezența ta acolo, e rodul muncii unei întregi familii. Deci, din chinul și mizeria părinților și fraților, faceți ca prin silința și munca voastră să rodească mila, idealul, solidaritatea și binele patriei.

Cel plecat de lângă plug sau din atelierul tatălui, va purta în suflet mereu nostalgia satului din care a plecat. Copilul brazdei, născut în durere și crescut în lacrimi, va aduce cu sine în școală toată comoara sufletului românesc și întreaga lege străbună, ce trebuiesc respectate.

Satul natal, rămâne o icoană, o chemare și o certitudine, pentru intelectualul autentic, ce s'a ridicat dintre plugari. E icoana muncii, jertfei și credinței strămoșilor, e icoana dragostei de ogor și a dăruirii pentru apărarea lui. E chemare la acțiunea de ridicare a poporului. E chemarea casei părintești și a cerului instelat, lângă nucul din livada, în care țe-ai făurit ideal și țe-ai făcut legăminte. E chemarea codrului înverzit și am câmpului pârghuit, prin care ai hoinărit în copilărie. E chemarea mormintelor în care sunt îngropate prietenii și rudeni. E chemarea nopților de denie și al zii de hramul bisericei. E chemarea zilei de sărbătoare și a zilei de muncă în arșița soarelui din luna lui cuptor. E chemarea vișinilor înfloriți și a liliacului dela poarta casei părintești.

Satul natal ne dă certitudinea permanenței noastre pe ogorul cucerit și moștenit din tată'n fiu și pe care din neam în neam îl va răscoli cu plugul și-l va lucra mâinele viguroase ale plugarilor noștri. Peisajul locului natal ca și peisajul țării românești, ne produce în suflet amintiri, nostalgii, lirism și duioșie. În profilul spiritual al intelectualului ridicat dela țară va stărui puternic influența cântecului de stea și a doinei, a colindelor și a plugușorului, a horei și a strigăturilor, a portului național și a obiceiurilor strămoșești, a șezătorilor de iarnă și a clăcilor de toamnă, a deniilor și a ajunurilor de Crăciun și Bobotează, a bisericei și a cimi-

tirului; a școlii și a artei populare țărănești.

Pentru acest patrimoniu spiritual, țaranul nostru suportă violența, teroarea și moartea. Vitejia și eroismul plugarului este determinată de această dragoste de ogor și de tradițiile satului său. Pentru glie au murit strămoșii și pentru apărarea ei ne luptăm astăzi. Ogorul e spațiul existenței noastre. Deaceia „intelectualul ca și domnitorul Țării, este reprezentantul și plenipotențiarul spiritual al întregii țări. Fără să mai aibă în proprietate privată vreo bucățică de pământ, intelectualul este proprietarul spiritual al întregului spațiu al Țării.” De aici rezultă obligația morală și națională, a noastră a celor ridicați dintre țărani și salahori, să iubim sufletul neamului și în toate reformele vieții sociale să ne inspirăm din trecutul și istoria țării noastre. Mereu să fim cu inima lângă popor și toată energia și capacitatea de muncă s'o dăruim pentru binele și progresul plugărimii și a muncitorilor mei. Să ne înfrățim intelectualii cu harnicii muncitori, ca uniți să putem reface trupul patriei și desăvârși sufletul ei. Să ne unim creatorii bunurilor culturale cu frații agricultori, și cu puteri unite să ne salvăm spiritualitatea și ființa etnică. Să ascultăm durerea poporului și să ne facem ecoul lui, în fața istoriei și a conducătorilor de azi și de mâine.

Când ne aflăm la strămtorare și lângă prăpastie „să ținem cu poporul ca să nu greșim”. Optimism, încredere, putere și rezistență morală vom găsi în concepția de viață a plugarului nostru. Poporul nu va dispera niciodată, căci e legat de pământ prin muncă și este orientat spre cer, prin credința creștină.

În lupta neamului plugarii au adus și aduc vigoare, elan, sănătate și hotărâre; iar intelectualul produce entuziasm, avânt, idealism și eroism pentru împlinirea dreptății istorice. Deaceia o familie întreagă de plugari, se martirizează de bună voe, ca să dea patriei un fiu luminat; care le va înțelege durerea și le va asculta necazul. Să dea neamului o elită, un conducător, un suflet mare; care va ști să lupte și să apere drepturile naționale și să susțină avânturile și pornirile culturale superioare. Fiul de plugar orientat spre altarul științei și al culturii, se va strădui în viață pentru cei mulți și năpăstuiți; și va striga cu glas tare și profetic: Uniți-vă și ajutați-vă în viață și nu uitați locul de unde ați plecat.

Fiule de plugar, care ai acum post de răspundere și conducere în viața socială, apropie-te de popor și ajută faților, ce te-au ajutat la învățatură. Deasemenea amintește-ți de mizeria și lipsa ce ai suportat în viața școlară și

ușurează suferința celor ce se luptă acum cu problema cărții și a culturii. Pentru aceasta să formăm pe „intelectualul de mâine, om cu dragoste de muncă ordonată, patriot conștient și demn, fără vacanțe morale, om cu dragoste de carte, om de inimă și om de omenie”. (H. Teulescu). Să fie o personalitate dinamică și un caracter tare. La jertfa familiei, școala prin profesorii săi să jertfească suflet și viață pentru viața de mâine, pentru elevi. Nota de eroism și idealism să fie dominantă în viață prin exemplul tuturor celor cu răspundere în istoria și destinul nostru.

Prof. I. Bulea-Cășuneanu

Pentru „Milostenie”

Era dis de dimineață. Copilul despre care vreau să vă vorbesc, se deșteptase într'o pivniță rece și umedă. Ședea într'un colț, tremurând de frig și se juca, privind cum îi ieșeau aburii din gură... Grozav îi era de foame... ceasurile treceau... și el se tot apropia mereu de patul de scânduri pe care dormia bolnava-mamă. Oare ce soartă o adusese aici pe această femeie? Se vede că venise cu copilul ei din alt oraș și căzuse deodată bolnavă la pat... Sărbătorile Crăciunului se apropiau. Toți locuitorii pivniței ieșiră afară pe rând să găsească ceva de ale mâncării pentru ajun. Copilului nostru îi era asemenea foame și frig. Nu mâncase nimic de dimineață și cât de bucuros s'ar fi mulțumit chiar cu o coajă de pâine. El se apropia mereu de patul pe care zăcea mamă-sa, pentruca s'o deștepte odată. Ii era și lui frică prin întunec. De mult se înoptase și nu se mai aprindea nici o lumină. După ce veni aproape de tot, el pipăi obrazul mamei și se miră, că ea nu se mișca deloc și era rece ca perețele.

Ce frig trebuie că e aici, se gândea el, punând mâna și pe umărul moartei. Femeia își dăduse de mult sufletul; el însă, crezu mereu că doarme. După aceea se furișă încet de lângă pat, își luă căciulița și o tuli afară.

Dumnezeule, ce oraș frumos! De când era, nu văzuse așa ceva. Străzile din satul din care venise, erau întunecoase, iar strada în care locuia avea numai un singur felinar. Acolo însă, în satul lui, în schimb, era cald și avea ce mânca. Dar aici... Doamne, se gândea el, de mi-ar da cineva o cojiță de pâine, ca să-mi stămpăr foamea... Cât sgomot e pe străzi, câte lumini, câți oameni. Deodată îi veni din nou în minte gândul, că i-e foame.

Ar fi dorit să mânânce ceva. În clipa aceea începură însă să-l doară degetele dela mâini și dela picioare.

El trecu mai departe și ajunse în altă stradă. Incepu să se teamă de mulțimea oamenilor și a trăsurilor.

Oamenii țipau, se sbăteau și alergau în toate părțile. Copilul înainta mai departe și se opri înaintea unui geam mare și luminos. Îndărătul sticlei văzu un pom frumos de Crăciun, împodobit cu tot felul de bomboane și de jucării. Copii mititei ca și el, alergau și se jucau în jurul lui... Sărmanul nostru băiat, vedea toate acestea, se mira și râdea. Degetele dela picioare însă începură să-l doară și mai rău, iar pe cele dela mâini, abia de le mai putea să le îndoaie. El începu să plângă amar de durere și fugi mai departe. Se opri apoi înaintea unei alte ferestre. În odaie, după geam, se afla adunată o mare mulțime de oameni. Câteva doamne îmbrăcate frumos, împărțeau prăjituri la ceice intrau înăuntru... Mititelul se furișă pe lângă o ușă, o deschise și intră în odaie. Toți începură să țipe pe el și-i făceau semne să plece... Una dintre doamne se apropie de băiat și-i dete un ban, deschizându-i ușa către stradă. Copilul se sperie, năvăli afară pe trepte, lunecă și se rostogoli jos în zăpadă.

Banul îi căzu din mână, și deoarece degetele îi erau înghețate nu-l mai putea ridica. El se sculă, fugi repede, fără să știe încotro, și își sufla în mânuțe.

Lângă o altă fereastră văzu o deosebită îngrămădire de lume. Trei păpuși mari, făceau de acolo semn cu capul, de pare c'ar fi fost vii, iar una cânta din vioară. Copilul crezu că păpușile sunt în adevăr vii, și deși îi venea să plângă, totuși când băgă de seamă cum dau din cap începu să râdă. Deodată: se păru că-l apucă cineva de hăinuță. La spatele lui era un pungaș mare și rău; acesta începu să-l loviasca pe copil în cap cu pumnii îi luă căciulița și-i puse piedică. Băiatul căzu la pământ. Lumea începu să țipe. El se sperie, sări repede în sus, și fugi, fugi, până ce se trezi într'o curte oarecare și se ascunse după niște lemne.

Aici e întunec, se gândi el, aici n'o să mă mai găsească. De abea îndrăznia să răsuflă și să se miște, de frică. Frigul prinse să-l pătrundă din toate părțile. Deodată se simți mai ușor, iar mâinile și picioarele nu-l mai dureau, întocmai ca și când s'ar fi aflat deasupra pe un cuptor. Apoi adormi și începu să viseze. Văzu, parecă, prin geam, păpușile și-i veni să zâmbească. Auzea cântecul vioarei

lui, domol, întocmai ca și cântecul de leagăn cu care obicinuia mama să-l adoarmă. Mămico, dormi, șopti el. Se făcu apoi liniște. Ce bine e să dormi aici. Vino cu mine la Pomul de Crăciun, auzi el fără de veste o voce blândă. Copilul crezu că-l chiamă maică-sa, dar nu era ea. În depărtare se făcea că zărește un pom de Crăciun, frumos, mare, cum nu mai văzuse niciodată în viață. Băieți și fetițe începură să se apropie de el și să-l sărute.

Ei îl luară de mână și zburară cu toții. Maică-sa îl privia și zâmbea. Mamă! Mamă! ce bine e aici, scumpă mamă, șopti baiatul în vis... Copiii se apropiară din nou de el, îl sărutară și-i povestiră despre păpuși. Cine sunteți voi fetițelor și voi băieților? întrebă el, zâmbindu-le și mângăindu-i.

E pomul de Crăciun al lui Hristos, răspunseră ei. În această zi, Hristos înalță un pom de Crăciun pentru copiii cari n'au pom pe pământ.

Băiatul află apoi, că copiii și fetițele acestea au fost copii ca și el. Unii muriseră de foame, alții înghețaseră, alții muriseră de bătaie, alții că nu avuseră căutare.

Și toți erau acum mici, toți erau la Hristos, care le întindea mâinile și-i binecuvânta pe ei și pe sărmanele lor mame...

Mamele stăteau departe, recunoșteau pe băieții și pe fetițele lor, îi sărutau și le ștergeau lacrămile de pe ochi, și-i rugau să nu plângă, căci aici era atât de bine.

A doua zi s'a găsit după lemne cadavrul rece al micuțului înghețat.

L. C.

Profesorul septuagenar

— Dr. Dimitrie Cioloca. —

Acum trei milenii, ziditorul împărăției lui Israil, regele și prorocul David stihuia această rugă a „omului lui D-zeu”¹⁾ Moise: „Doamne, anii noștri ca un paianjin i-ai socotit, zilele vieții noastre 70 de ani, iar de vor fi în puteri 80 de ani, Ce e mai mult decât aceștia, ostenală și durere...” (Ps. 89, 10-11).

Tâlcuitorul acestui psalm dela școala de preoție din Caransebeș, profesorul Dr. Dimitrie Cioloca, a plinit — la 18 Decembrie 1944 — „zilele” sorocite ale acestor ani biblici. Și fiind „în puteri”, va muta și șlogul celor 80. Căci are tăria, ca să inverseze reflecția cronicarului Miron Costin (1633-1691) din veacul al XVII-lea: „Nu sunt vremurile sub cărma omului, ci bietul om sub vremei”.

Obârșia lui este altoită în trunchiul preoțesc din Târnova al *parohului Teodor Cioloca* (1848-1916) din *Șipăt*, distins cu brâu roșu de vlădica Ioan Popasu pentru păstorirea-i curată și realizatoare, mărită cu deputăție sinodală și cu asesorie consistorială de trei decenii.

Ziditor al bisericii dela 1889 în locul celei din 1809, dărămată de cutremur, al școalei confensionale dela 1910 în locul celei dela 1852 și de așezăminte culturale, părintele Teodor, și soția sa Maria născ. Miclea (1852-1937) din Agadici, închină, ca și odinioară preotul Zaharia al evangheliei lui Luca, pe fiul său *Dimitrie* slujirii lui Hristos, „luminării celor din întuneric și mântuirii celor din umbra morții...” (Lc. 2, 77-79).

Tradiție sfântă, ce onorează cinstita preoție bănățeană!

Cu origine în veacul al XV-lea, *Șipătul* a îndurat cotropiri, distrugeri, incendii și molime. Și totuși ființează, cu rodire românească, prin *ortodoxia* totdeauna trează a celor 2500 suflete, păstorite de preoți fără prihană ca Nicolae Popovici, Procopie Dimitrievici și Toma Porumb și îndrumate de dascăli ca Ilie Ișfan și Teofan Dobren, și prin ocrotirea stăpânilor pământului domenal, între care cel mai vrednic de pomenire este guvernatorul militar dela 1805-1822 al Banatului, baronul Petru Duca (1775-1822).

Aci a copilărit, aci s'a rugat, aci în școala bătrână îngemănată cu capela în care a fost botezat cu surorile Iulia, Victoria și cu fratele său Teodor, învățat cele dintâi slove cirilice Dimitrie Cioloca. În anii 1886-1894 urmează, împreună cu Iuliu Bodea, Cornel Budințianu, Aurel Cosma, Valeriu Gaița, Ion Petrovici ș. a.; liceul rom. cat. al piariștilor din Timișoara. Terminându-l, intră în institutul teologic din Caransebeș de sub direcția riguroasă a profesorului Dr. Iosif I. Olariu. În anii 1895-1900 urmează facultatea de teologie a marilor dascăli Eusebie Popovici, Isidor Onciul, Dr. Vladimir Repta, Constantin Popovici, Iuvenal Ștefanelli, Dr. Emilian Voiutski, Dr. Teodor Tarnavski, Dr. Vasile Găina și Dr. Ștefan Saghin dela Cernăuți, înființată la 29 August 1875. Studiile teologice și le întregește, în anii 1900-1903, la facultatea de filosofie din capitala Bucovinei audiind, alături de Dragoș Bumbac, Constantin Dracinschi, Max Hacman, Alexandru Ieșianu, Vasile Loichița, Liviu Marian, Victor Morariu, Iancu Nistor, Eusebie Popovici, Radu Sbiera, Gheorghe Tofan, Iorgu Toma, Alecu Procopovici, ș. a. cursurile profesorilor cu renume Dr. Ion Gh. Sbiera, Mathias Friedwagner, Richard

Wahle, Ferdinand Ziegler von Blumenthal ș. a.

Pregătirea duhovnicească și-o face în mănăstirea sf. Ioan cel nou dela Suceava, înființată la începutul veacului XVII-lea de mitropolitul Atanasie Crimca (1609-1630) și igumenită, în acea decadă, de arhimandritul Ghedeon Balmoș, ajutat de ieromonahii Pancratie Sidorovici, Traian Ieșianu și Ilarie Sirota. În acea vreme răspânda lumină în Suceava și societatea culturală „Școala română” de sub președinția îndelungată a lui Constantin Cosovici și vestita „Reuniune de cântări Ciprian Porumbescu”, prezidată de profesorul Severin Procopovici. La vatra lor, consolidată de Eusebie Popovici, Samuil și Dimitrie Isopescu, Constantin Procopovici, Atanasie Pridie, Animpodist Daschievici, Vasile Bumbac ș. a. și-a încălzit sufletul și bănățeanul Dimitrie Cioloca.

De aci, din preajma sicriului de argint al sf. Ioan cel nou, adus la mitropolia Sucevei a lui Iosif I-ul, cu 540 ani în urmă, de domnul Alexandru cel bun (1401-1433) al Moldovei, pornește, împreună cu profesorii Nicolae Iorga, Andrei Bârseanu, Axente Banciu, cu pictorul Octavian Smighelschi, cu Const. Stere, cu S. Mehedinți ș. a., în misionadă culturală în „țara mândră a fagilor”²⁾. Și tot de aci actualizează și întărirea păturii meseriașilor români din Bucovina, plănuită cu două decenii în urmă de mitropolitul Dr. Silvestru Morariu-Andrievici (1818-1895) cu maistori de ispravă din Banat. Începutul acestei consolidări industriale îl făcuse la Școala de lemnărit din Câmpulung, bursierul generalului Traian Doda, sculptorul Ioan Pășlea din Bozovici.

Dr. Cornel Corneanu

— Urmează —

Păstor și îndătoriri

Sfătueli cu creștinul dela sate

Satul meu și-o însușit numele dela caiera de peatră (petrăria), care prin ardere produce var; iar petrăria aceasta ocupă subsolul (sub pământ) unei coline de izlaz numit „dealul cu corni”, deși soiul ăsta de lemn e rar în acest aret.

Poziția sau așezarea de față a satului e de dată mai proaspătă, mult să fie de una sută cinci zeci de ani, că dela urzeala lui nu era p'ăcest loc.

Vechiul sat, din vremuri de mult trecute, era așezat pe „Văruțu” și „Valea satului”, se dă însă cu socoteală că cele mai multe căsuțe, sau bordeie vor fi fost pe „Valea satului”.

Iar „Valea satului“ e între două dealuri cam năltuțe, așa că ochiul omului primește ca lărgime de vedere atât cât permite priveliștea stâncoasă a dealurilor și seninul ceriu. Și valea, după năravul firei, o leacă e mai rărguță și apoi se îngustează; iar după fiecare cotitură se ascundeă câte o căsuță, sau bordei.

În gura văii, spre soare apune, se lărgea șesul mai roditor, îmbiind ochiului grădini presărate cu arbori, de pildă: meri, peri și pruni, apoi arături și livezi. În partea opusă, la spatele văii, cătră soare resare, te izbește codrul vechiu și bogat în dar cum l-a înzestrat Dumnezeu. Răulețul văii, ca orice râu de codru: vara e micuț, nu e tot astfel când viscolește și toarnă nourii, că pornesc valuri năvalnice din acel codru, pe aceea e el și râu nărvit, că îi obișnuit cu libertatea și ia razna, făcând coticuri.

Aci își aciuiseră strămoșii noștri locuințele, aci întemeiază ei un sat; căci Românul în apropierea codrului se simte la largul său, e neatârnat, e mai liber. Și el fiind dela firea lui modest în cerințe, e îndestulat cu traiul ce-i îmbie aretul, bucuos că împrejurările nu-l silesc a vieții altfel, îmbinat în cerințe mai simțitoare; că trăește numai pentru sine, aci nu se întâlnește cu răutăcioasa pizmă, nici nu se obișnuiește cu cheltuitoarea măreție și cu clevetirea.

Auziseră ei, că clevetirea sau vorbirea de rău are gură, dar îi lipsește capul.

P'acelea vremuri erau brazi în apropiere; iar aerul rășinos dădea sănătate și vioiciune. Și bradul are însușirea priincioasă, că prin înfățișarea sa cucerește aretul; iar soarele e de o priveliște măreață, că respiră raze aurii, încât „Valea satului“ trebue că va fi având o liniște fărmeătoare.

Chiar stânca din deal dă vederii priveliștea unei coline întinse, par'că o ființă ar dormi pe coapsa sa; iar în juru-i tufițe de mesteacăn luminate cu raze de soare pe înserate, arată înfățișarea unei fășii verzui și împodobeste atât de frumos dealul.

Cătră sfârșitul lui Mărțișor adie ușurel și călduț vântul, care mereu stoarce pământul lutos, răulețul își mai ia îndrăsneala de râu temut, că pășește năvalnic la vale; iar codrul mocnește în mugurii săi și pomii roditori înfrumusețează aretul.

Paserile ciripesc vesel, colinele încărcate de flori respiră miros îmbătător; iar mieluseii zburdă veseli pe lângă turma de oi. Sunt priveliște și aduceri aminte din vechiul meu sat.

Acum, grădini cu arbori folositori sunt așezările vechiului sat; iar ca rămășițe se nimeresc și astăzi, cărămizi folosite la vatra focului, ori pietre ce alcătuiau temelia casei.

Locuitorii din „Valea satului“ și „Văruțu“ abia de se mai întâlneau în dumineci și sârbători pe colina ce lega aceste două văi; că pe acea colină era așezată bisericuța satului într'o grădină mărișoară, și care mai găzduia niște colnicele micuțe provăzute cu cruci de lemn, că aici erau și morminții.

Și așezarea aceasta era cuminte alcătuire; că acești oameni simpli, storși de munca grea și de traiul mult modest, fața adânc brăzdată, slabi și nu frumoși; dar te cucereau prin amestecul acela de bărbăție și tinerețe, cu privirea lor sigură. Deși nu dovedeau vreo bucurie, ochii le străluceau senini și mulțumiți cu soarta; iar văzând ei crucile părinților, fraților, ori a fiilor, anume își croiau hotărîrea că mai curând le vine rândul și din pricina asta se și sileau a fi cinstiți.

Cuminte așezare ca biserica să fie între mormintele credincioșilor, că ști zisa unui mare cărturar: numai moartea e temelul și un vis e viața; iar cel ce ține mai mult la viață, încât are frică de moarte, unul de felul acesta e de deplâns.

Că acești înaintași și-or hotărît așezarea satului pe „Valea satului“ mai cu seamă, eu cu priceperea mea mărginită aș susținea că din două pricini, și adecă aș susținea, că și-or păstrat șesul roditor pentru folosirea câștigului de trai. Mă hotărâsc mai intețitor pentru cealaltă pricină, că s'or ascuns acolo de frica năvalei vrăjmașului turc, carele avea voe de trai din truda altuia.

Vădit este, că mai târziu, după ce s'or mai liniștit stările, s'o pus stavilă năvălirilor vrăjmașe, — și acești strămoși or mai prins inimă și or ieșit la iveală. Tot cu frică și cu băgare de seamă și-or ridicat la șes și'n gura văii și'n apropierea bisericii școala și primăria, precum și unele căsuțe mai răzlețe.

Bisericuța era o casă ca toate casele, ceva mai mărișoară și de lemn. N'avea boltă, sau cerime și nici clopotniță, iar unicul clopot era aninat într'un măr, care arbore se mai afla în ființă până de odinioară, că pe la anul 1907 l-a mistuit focul.

Susținea bătrânul Trifon, că auzise delatată s'o, că cheia bisericei își avea așezare pe cununa d'asupra ușei de intrare a femeilor; căci satul era resfirat și dela casa crâșnicului și pân'la a preotului era o alergătură bund.

Și'n podul acestei biserici s'a nimerit în

anul 1805 o piele de bou furat; iar ca tovarăș de hoție — mai mult — ca găzduitor hoților e învinuit preotul de pe acele vremuri, strămoșul meu, Mihai Bistreanu. Invinuirea o susține cu îndârjire și putere morală căpitanul companiei, un sârb germanizat, ceea ce era de mare însemnătate; căci Românul ca grănicer era ocărmit prin ostășime, și e dovedit că iobăgia morală e mult mai dejositoare și umilitoare decât iobăgia gliei.

În urma acestei învinuiri strămoșul meu preotul Mihai, e întemnițat în temnița orașului Caransebeș și moare acolo la anul 1806 cu versiunea că ar fi fost otrăvit.

Îmi istorisă bunicul, naționalnicul învățător și feciorul pr. Mihai, că auzea adesea pe muma-sa spunând că preotul Mihai era de înfățișare scund-îndesat, lat în spate, capul mărișor, frunte înaltă, ochi albaștri, obrazul îl adumbria o barbă stufoasă gălbue-roșietică.

De altfel era prietenos, avea însă un curs și încă de căpetenie, era peste seamă de iute la fire, rău de gură, nerăbdător și îi plăcea hărțuiala, se certa pentru orice nimicuri dar ținea morțiș, susținea cu convingere că el e în drept, că ține la adevăr.

Nu știa sârmanul, că prețios e adevărul, dar nu e prețios a-l rosti tot-de-una.

Susținea bunicul că tată-s'o era dârj și îndărătnic, nevoie mare și că adesea plângea dureros preoteasa Anișca și susținea că firea resvrătitoare a popii Mihai a adus-o în acest sat, că la sfințirea sa de preot nu s'a supus cererii episcopului de aș zerbiza poreclă, ci ținea cu îndărătnicie la conumele moștenit; iar îndărătnicia asta a lui avu de urmare că n'a fost sfințit pentru satul său Mărul, cum o doria el, ci — drept pedeapsă — o fost trimis preot în comuna Var.

Că s'a împotrivit voinții arhierului său dovedește aievea o însușire în două înțelesuri.

Ca preot — cred și eu de jumătate — că a dat de o pornire ce nu se potrivește cu menirea ce și-a ales-o; iar ca român ar trebui să-i părtinesc hotărîrea, că a dat dovadă de om cu însușire bărbătească, hotărît în cinstea neamului și în iubirea ce nutrea pentru înaintașii săi.

Românul pân 'mai odinioară era frate bun cu iobăgia; că erau ei iobagi boerului sau gliei, ceilalți iobagi morali, iobagi unui stăpân ce își notărise ștergerea românului din pomelnicul lumii.

Prin atingere amintesc că în fosta mea parohie Giurgiova, înaintașul meu, răposatul preot Iosif Pavlovici, era de naștere din co-

mună și pe tată-s'o l'a chemat Paul Crăguia; iar feciorul său preoțindu-se primește poreclă de Pavlovici.

Mai posed o singhie a înaintașului sus amintit preot, care preoțise tot în Giurgiova, care s'a numit prin naștere Gheorghe Olariuș iar prin sfințire devine Gruici, că pe tată-s'o îl chema Gruia.

Indărătnicia strămoșului meu, popa Mihai, s'a desvoltat foarte dureros; căci se dă cu socoteală că el în patima sa, de om certdret și într'o clipită nenorocită, a ajuns în ceartă cu căpitanul, șeful plasei; iar acesta, având tot aceeaș voință: ca prin biserică să câștige înmulțirea neamului său și ca să fie pildă celorlalți viitori preoți, nimicește pe strămoșul meu.

Nu știu în care parte stă adevărul; dar trăiesc în convingerea că strămoșul meu n'a fost vinovat; iar dovada stă că preoteasa Anișca, rămase cu doi orfani micuți, prin voința Tatălui ceresc, i-a căpățuit pe amândoi ca învățători și o știm că pe cel drept iubește Dumnezeu.

Susțin bătrânii că pe vremea graniței, a stăpânirii militare, căpitanul era stăpânul plasei; iar dreptatea e de partea aceluia carele face, ceea ce vrea să facă.

Că dreptatea se aseamănă cu rânduneaua, că ea zboară neconținut, e pururea pe drumuri; dar dela o vreme obosește ea și se așează pe o crenguță. Acesta-i momentul, ca cei de pe lume să mai răsufle o leacă.

E o neînsemnată întâmplare din viața unui preot din vremuri trecute.

Pr. Sinesiu Bistreanu

Informații

Cu un deosebit fast a fost serbată ziua Bobotezei în orașul nostru. A servit Prea Sf. Sa Episcopul nostru Veniamin, înconjurat de un impresionant sobor de preoți și diaconi.

Litia, până la Sf. Cruce din piața orașului, unde s'a făcut sfințirea apei, a fost însoțită de muzica militară, Ruga de fanfară îmbinată cu cântarea preoților „Glasul Domnului peste ape...” a dat credincioșilor clipe cerești.

Piața orașului a fost o mare de capete descoperite în rugăciune, iar inimile mai multor credincioși ca altădată, au palpitat de credință.

Peste neputința omenească în greutate, strălucește Biserica, iar sufletul omului găsește pe Dumnezeu.

Prea Sf. Sa Păr. Episcop Veniamin, la liturgia arhierescă din ziua Bobotezei, a hirotesit întru *protopresbiter* pe distinșii și apreciații noștri consilieri și prețioși colaboratori ai foii noastre: *Dr. Iacob Crețiu și Dr. Marcu Bănescu*.

Urându-le nouilor protopopi zile lungi și fericite le prezentăm sincerile și simțitele noastre felicitări.

Apicultorul Manasie Bălan din Cueși, Jud. Arad, aciuit de 25 ani în comuna noastră Hauzești, a donat sf. noastre biserici de acolo economiile sale de până acum, în suma de 300.000 Lei.

Simțindu-se la sfârșitul vieții sale mult încercate, căci i-a murit acum 3 ani la datorie unicul fiu locot. în rezervă Manasie, și acum 2 ani soția Milesia, face această danie pentru pomenirea lor.

Rugând pe bunul Dumnezeu pentru sufletele aici pomenite, îi cerem binecuvântarea sa asupra donatorului.

La Comunitatea de Avere din loc a fost numită de Ministerul Agriculturii și Domeniilor prin decizia Nr. 108.901 dela 11 Decembrie 1944 o comisie interimară, în frunte cu președintele Dl Grigore Ion, care a luat conducerea acestei instituții cu ziua de 23 Decembrie 1944.

După scurte, dar grele suferinți, tânăra preoteasă Marioara Mladescu, soția preotului Lazăr Mladescu din Măguri și fiica funcționarului nostru Ioan Domil, și-a dat duhul, fiind așezată până la înviere în cimitirul ortodox din loc. O strigă neîncetat un soț nemângăiat și o fetiță orfană. O mai plâng îndurerăți doi părinți rămași la bătrânețe fără nici un copil din doi, feciorul ofițer rămânând prizoner în Crimeea.

Dumnezeu să le potolească durerea, iar pe Mărioara s'o odihnească în pace!

Monetele de argint de 200 lei nu ne mai primesc după 15 Febr. a. c. decât în impozite până la 31 Martie 1945, după care dată încetează puterea lor circulatorie.

Tarifele poștale s'au scumpit precum urmează: *o carte postală 20 Lei. O scrisoare simplă închisă* se timbrează cu 33 Lei timbru postal, plus 2 Lei fiscal, în total: 35 Lei. *O recomandată se timbrează* cu 35 Lei ca și cea simplă, plus 40 Lei recomandarea și 4 Lei taxa, total: 79 Lei. *Felicitările* cu 9 Lei timbru postal, plus 1 Leu fiscal, total: 10 Lei. *Telegramele* cu 11,25 Lei cuvântul, urgentele dublu, fulgerile triplu. Mandatele poștale s'au dublat.

Credinciosul Nic. Berneanțu și soția sa Cristina din loc, la îndemnul Păr. conf. voluntar Prot Dr. Gheorghe Cotoșman dela spitatul militar „Regina Maria” Z. I. Nr. 181, condus de dl Dr. Col. Silvestrovici, a donat pentru toți răniții acestui spital în ziua sf. Botez, prăjituri în valoare de câteva mii Lei.

Mersul Războiului Trupele sovietice în alianță cu cele române au ocupat orașul *Budapesta* aproape în întregime. La vest de Budapesta trupele sovietice au trecut râul Ipoly, au ocupat orașul Komarom, și se află la circa 80 Km. de Viena. Trupele noastre înaintează la vest de munții Tatra mică, iar la nord de

munții Matra au trecut departe de localitățile Loronoz și Salgotarján.

În *Jugoslavia* trupele mareșalului Tito au înfruntat rezistența inamică și înaintează spre Zagreb.

În *Apus* — trupele anglo-americane au oprit ofensiva germană și au recucerit prin lupte grele o parte din teritoriul pierdut în Belgia și se află din nou la granița Germaniei.

În *Grecia* — trupele engleze au curățit în întregime orașul Atena și Pireu de trupele rebele și elasiste. Noul guvern sub preșidenția generalului Plastiras, probabil va ajunge la o înțelegere cu trupele elasiste.

Regent a fost numit mitropolitul Damaschin al Greciei.

În *Italia*, cu toată rezistența îndârjită a germanilor, trupele aliate progresează spre Bologna și la nord de Ravenna și Faenza.

În *Extremul Orient* — avioane americane au bombardat Japonia și trupele din Filipine.

Au fost scufundate mai mult de 30 vapoare și doborâte mai multe sute de avioane japoneze. Trupe americane au debarcat în insula Luzon.

Aviația angloamericană atacă în continuu orașele, uzinele și căile de comunicații din Germania, Italia și Jugoslavia, cauzând inamicului mari pagube în oameni și materiale.

University Library Cluj

PARTEA OFICIALĂ

Nr. 6425 E. 1944.

Publicație de licitație

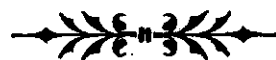
Se publică licitație cu oferte scrise pentru vânzarea a cca 400 m³ lemn de lucru din pădurea Episcopiei situată în hotarul comunei Făget și din pădurea mânăstirilor situată în hotarul comunei Sintești — Temerești.

Caietul de sarcini se poate vedea la Consiliul eparhial în orele oficiale.

Licitația va avea loc în ziua de 24 Ianuarie 1945 orele 11 în biroul Consiliului eparhial din Caransebeș, iar ofertele sunt a se înainta până la 20 Ianuarie 1945, Consiliului eparhial din Caransebeș, însoțite de garanția de 10% din suma oferită.

Caransebeș, la 28 Decembrie 1944

Consiliul eparhial

Organizați „Oastea Domnului”.
Preoții să stea în fruntea ei!